

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

**«Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις -
Περαιτέρω εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας
προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/52/ΕΚ
του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου
της 21ης Μαΐου 2008»**

I. Γενικές Παρατηρήσεις

A. Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, μετά την επεξεργασία του από τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, αποτελείται από τριάντα δύο (32) άρθρα. Διά των ρυθμίσεών του επανεισάγεται ο θεσμός της διαμεσολάβησης στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις, προκειμένου να επιτευχθεί, όπως αναφέρεται και στην επικεφαλίδα του παρόντος νομοσχεδίου, η περαιτέρω εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 2008 «Για ορισμένα θέματα διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις» (ΕΕ L 136 της 24.05.2008, σελ. 3 επ.). Όπως αναφέρεται στο Προοίμιο, αλλά και στο άρθρο 1 της Οδηγίας, στόχος της είναι η διευκόλυνση των ενδιαφερομένων μερών, προκειμένου να έχουν πρόσβαση στην εναλλακτική επίλυση των διαφορών και να προβαίνουν στον φιλικό διακανονισμό τους, «(...) ενθαρρύνοντας την προσφυγή στη διαμεσολάβηση και φροντίζοντας για τη δημιουργία ισόρροπης σχέσης μεταξύ της διαμεσολάβησης και των δικαστικών διαδικασιών» (άρθρο 1 παρ. 1 της Οδηγίας).

Η Οδηγία ενσωματώθηκε στο εσωτερικό δίκαιο αρχικώς διά του ν. 3898/2010 «Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις» (ΦΕΚ Α' 211), οι διατάξεις του οποίου δεν καθιστούσαν τη διαδικασία της διαμεσολάβησης υποχρεωτικό προστάδιο της δικαστικής προσφυγής. Με τον ίδιο ν. 3898/2010 ορίσθηκε ότι ο διαμεσολαβητής πρέπει να είναι δικηγόρος διαπιστευμένος ως διαμεσολαβητής όπως ορίσθηκαν και οι φορείς κατάρτισης διαμεσολαβητών καθώς και ο φορέας πιστοποίησης των διαμεσολαβητών και των φορέων κατάρτισής τους. Με το άρθρο 7 του ν. 4055/2012 (ΦΕΚ Α' 55) εισήχθη και ο θεσμός της δικαστικής διαμεσολάβησης, συμφώνως με τον οποίο, στα δικαστήρια της ουσίας, καθήκοντα διαμεσολαβητή μερικής ή πλήρους απασχόλησης ασκεί εν ενεργεία οριζόμενος δικαστικός λειτουργός, στις υπηρεσίες του οποίου μπορούν να προσφεύγουν προαιρετικώς οι διάδικοι (άρθρο 214B του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Με τον πρόσφατο ν. 4512/2018 «Ρυθμίσεις για την εφαρμογή των Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 5/17.01.2018 και Α' 8/23.01.2018) και, συγκεκριμένως, με τα άρθρα 178 έως 206, ρυθμίσθηκε εκ νέου η διαδικασία εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών μέσω της διαμεσολάβησης, με ταυτόχρονη κατάργηση κάθε αντίθετης διάταξης που ρύθμιζε κατά διάφορο τρόπο τα θέματα σχετικώς με τη διαμεσολάβηση, πλην των διατάξεων του άρθρου 1 του ν. 3898/2010, οι οποίες διατηρήθηκαν σε ισχύ (βλ. άρθρο 205 του ν. 4512/2018). Η βασική καινοτομία του ν. 4512/2018 συνίσταται στο ότι προβλέπεται ως υποχρεωτική, η υπαγωγή στη διαδικασία της διαμεσολάβησης συγκεκριμένων κατηγοριών υποθέσεων ιδιωτικού δικαίου, με ποινή απαραδέκτου της συζήτησης του ένδικου βοηθήματος.

Εν συνέχεια, μετά την έκδοση της υπ' αριθμ. 34/2018 απόφασης της Διοικητικής Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, με την οποία έγινε κατά πλειοψηφία δεκτό ότι η θέσπιση συγκεκριμένων ρυθμίσεων του νόμου στο πλαίσιο της διαδικασίας υποχρεωτικής διαμεσολάβησης του ν. 4512/2018 για ορισμένες κατηγορίες αστικών και εμπορικών υποθέσεων «(...) αντιβαίνει προς τις συνταγματικές και υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις των άρθρων 20 παρ. 1 Συντάγματος, 6 παρ. 1 και 13 της ΕΣΔΑ και 47 του Χάρτη των θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ενωσιακής νομοθεσίας (...)», η έναρξη ισχύος του ν. 4512/2018 αναστάλη (διά του άρθρου 19 του ν. 4566/2018) έως την 16.9.2019.

Συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση του νομοσχεδίου (σελ. 4), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μετά από καταγγελία που υποβλήθηκε στις υπηρεσίες της, διατύπωσε αμφιβολίες ως προς το αν ο ν. 3898/2010 (άρθρο 5 παρ. 1 και

2 και άρθρο 7), το Π.Δ. 123/2011 και η Υ.Α. 109088/2011 συνάδουν προς τις Οδηγίες 2006/123/ΕΚ και 2005/36/ΕΚ, και, για τον λόγο αυτό, άσκησε ενώπιον του ΔΕΕ προσφυγή κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας. Με την υπ' αριθμ. C-729/2017 απόφασή του, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έκρινε ότι: «Η Ελληνική Δημοκρατία, περιορίζοντας τη νομική μορφή των φορέων κατάρτισης διαμεσολαβητών σε μη κερδοσκοπικές εταιρείες τις οποίες πρέπει να συνιστούν από κοινού ένας τουλάχιστον δικηγορικός σύλλογος και ένα τουλάχιστον επιμελητήριο της Ελλάδας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 15, παράγραφος 2, στοιχεία β' και γ', και παράγραφος 3, της οδηγίας 2006/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά (...)». Το νομοσχέδιο καταρτίστηκε με σκοπό τη συμμόρφωση της Ελλάδας προς την ανωτέρω απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και την επίλυση των ζητημάτων τα οποία ανέκυψαν κατά τη διάρκεια ισχύος του ν. 4512/2018.

Με τις διατάξεις του νομοσχεδίου ρυθμίζονται, ιδίως, τα εξής:

Με τα άρθρα 1 έως 2 του νομοσχεδίου επαναλαμβάνονται οι διατάξεις των άρθρων 178 επ. του ν. 4512/2018 οι οποίες αναφέρονται στον σκοπό της εκ νέου εισαγωγής της διαδικασίας διαμεσολάβησης στις αστικές και εμπορικές διαφορές και δίδονται οι ορισμοί που περιλαμβάνονται σε αυτό. Με το άρθρο 3 τίθεται το πλαίσιο των διαφορών οι οποίες υπάγονται στις διατάξεις του φερομένου προς ψήφιση νομοσχεδίου. Στο άρθρο 4, υπό τον τίτλο «Προσφυγή στη Διαμεσολάβηση», προβλέπονται οι περιπτώσεις κατά τις οποίες επιτρέπεται η προσφυγή σε διαμεσολάβηση σχετικώς με τις υπαγόμενες σε αυτή διαφορές, οι οποίες διέπονται από τις διατάξεις του νομοσχεδίου. Στο άρθρο 5 ρυθμίζεται η διαδικασία της διαμεσολάβησης και η αμοιβή των νομικών παραστατών των μερών. Η διαδικασία της διαμεσολάβησης μπορεί να διενεργείται και μέσω τηλεδιάσκεψης (μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή ή άλλου συστήματος τηλεδιάσκεψης). Στο άρθρο 6 ορίζονται οι κατηγορίες διαφορών οι οποίες υπάγονται στην υποχρεωτική αρχική συνεδρία διαμεσολάβησης, προβλέπεται η εξαίρεση από την υποχρεωτική αρχική συνεδρία διαμεσολάβησης των διαφορών στις οποίες διάδικο μέρος είναι το Δημόσιο, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, και ορίζεται ότι η προσφυγή στη δικαστική διαμεσολάβηση δεν απαλλάσσει τα μέρη από την υποχρεωτική αρχική συνεδρία διαμεσολάβησης. Περαιτέρω, στο άρθρο 7 του προς ψήφιση Νομοσχεδίου προβλέπονται τα της διαδικασίας της υποχρεωτικής αρχικής συνεδρίας διαμεσολάβησης. Στο άρθρο 8 προβλέπεται ότι το πρακτικό της διαμεσολάβησης, το ο-

ποίο υπογράφεται μετά το πέρας της διαδικασίας από τον διαμεσολαβητή, τα μέρη και τους νομικούς παραστάτες τους, αποτελεί εκτελεστό τίτλο κατά την έννοια του άρθρου 904 παρ. 2 περ. ζ' του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και, επίσης, συνιστά τίτλο για την εγγραφή ή εξάλειψη υποθήκης συμφώνως προς τη διάταξη του άρθρου 293 παρ. 1 εδ. γ' του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Με το άρθρο 9 ορίζονται τα αποτελέσματα της διαμεσολάβησης ως προς τα ζητήματα της παραγράφου, της αποσβεστικής προθεσμίας άσκησης αξιώσεων και δικαιωμάτων του ουσιαστικού δικαίου που ανεστάλησαν κατά τη διάρκεια της διαμεσολάβησης, καθώς και τα σχετικά με τις δικονομικές προθεσμίες της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

Με τα άρθρα 10 έως 18 του νομοσχεδίου ρυθμίζονται τα ζητήματα που αφορούν τη συγκρότηση και τη σύνθεση της Κεντρικής Επιτροπής Διαμεσολάβησης, οι αρμοδιότητές της, τα προσόντα των διαμεσολαβητών (άρθρο 12 του νομοσχεδίου), τα ζητήματα σχετικά με τον τρόπο άσκησης των καθηκόντων του διαμεσολαβητή και τις αρχές που πρέπει να διέπουν τη διαδικασία, ήτοι τις αρχές της αμεροληψίας, της ουδετερότητας, της εχεμύθειας, της ιδιωτικής αυτονομίας των μερών, όπως και τα ζητήματα πειθαρχικού δικαίου σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του διαμεσολαβητή, καθώς και αυτά που αφορούν την αμοιβή του διαμεσολαβητή, η οποία, καταρχάς, ορίζεται ελευθέρως μετά από έγγραφη συμφωνία του διαμεσολαβητή και των μερών, και ζητήματα που αφορούν τον κωδικό αριθμό δραστηριότητας (ΚΑΔ) των διαμεσολαβητών (άρθρο 19), τις εκθέσεις πεπραγμένων τους, οι οποίες υποβάλλονται στην Κεντρική Επιτροπή Διαμεσολάβησης ανά τετράμηνο κάθε ημερολογιακού έτους (άρθρο 21), όπως και ζητήματα σύστασης και λειτουργίας ενώσεων προσώπων διαμεσολαβητών (άρθρο 20). Με τα άρθρα 22 επ. του νομοσχεδίου ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τους φορείς κατάρτισης διαμεσολαβητών και στα της σύστασης και λειτουργίας τους, στην αδειοδότηση των φορέων κατάρτισης διαμεσολαβητών και, ειδικότερα, τόσο των φυσικών όσο και των νομικών προσώπων, στο πρόγραμμα σπουδών και στην εξεταστέα ύλη των υποψηφίων διαμεσολαβητών, στη διαπίστευσή τους, καθώς και στην τήρηση Μητρώου Διαμεσολαβητών και την εγγραφή κάθε διαπιστευμένου διαμεσολαβητή στο εν λόγω Μητρώο. Στο άρθρο 30 του νομοσχεδίου ρυθμίζονται τα ζητήματα της παραίτησης του διαμεσολαβητή και της αναστολής της άσκησης των καθηκόντων του. Τέλος, με τα άρθρα 31 και 32 του νομοσχεδίου προβλέπονται οι καταργούμενες και μεταβατικές διατάξεις καθώς και η έναρξη ισχύος των διατάξεων του νομοσχεδίου.

Β. Όπως έχει επισημανθεί και στην από 8.12.2010 έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας επί του νομοσχεδίου «Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις» - ν. 3898/2010, η «εναλλακτική ή ειρηνική επίλυση των διαφορών» (Alternative Dispute Resolution – ADR) έχει ήδη εισαχθεί, με διάφορες παραλλαγές, στην ελληνική έννομη τάξη. Ενδεικτικώς αναφέρονται οι διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (ΚΠολΔ) για τον δικαστικό συμβιβασμό ή τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς με την παρέμβαση του δικαστηρίου, το άρθρο 214Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, διά του οποίου η προσπάθεια των διαδίκων για συμβιβαστική επίλυση της μεταξύ τους διαφοράς συνιστά προϋπόθεση του παραδεκτού της συζήτησης της αγωγής στο Πολυμελές Πρωτοδικείο, οι διατάξεις περί διαιτησίας συμφώνως προς τις διατάξεις των άρθρων 867 επ. του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και του ν. 2735/1999 για τη διεθνή εμπορική διαιτησία, οι διατάξεις για τον φιλικό διακανονισμό των καταναλωτικών διαφορών (άρθρο 11 του ν. 2251/1990). Βασικό χαρακτηριστικό της εν λόγω εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών είναι η αναζήτηση και η επίτευξη εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών που έχουν αναφύει μεταξύ των μερών εντός του πλαισίου της ιδιωτικής αυτονομίας και της ελευθερίας των συμβάσεων (άρθρο 361 ΑΚ). Αναλόγως προς τον βαθμό ανάμιξης ουδέτερου τρίτου μέρους στην επίλυση της διαφοράς, γίνεται διάκριση μεταξύ της απλής διμερούς διαπραγμάτευσης (negotiation), όπου δεν υπάρχει τρίτος, της συνδιαλλαγής ή συμφιλίωσης (conciliation), στο πλαίσιο της οποίας ο τρίτος υποβάλλει σχέδιο επίλυσης της διαφοράς, της διαμεσολάβησης (mediation) κατά την οποία ο τρίτος φέρνει σε επαφή τα μέρη, οργανώνει τον διάλογο μεταξύ τους, συμβουλεύει και ενθαρρύνει με τις κατάλληλες διαπραγματευτικές τεχνικές, στην επίτευξη κοινώς αποδεκτής λύσης, χωρίς να υποβάλλει ο ίδιος σχέδιο επίλυσης, και της διαιτησίας (arbitration), κατά την οποία η γνώμη του τρίτου δεσμεύει πλήρως τα μέρη, όπως μια δικαστική απόφαση (βλ., εκτενέστερα, Δ. Θεοχάρη, Η διαμεσολάβηση ως μέσο εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, 2015, σελ. 13 επ., βλ., επίσης, Π. Μάζη, Η νέα ρύθμιση του θεσμού της διαμεσολάβησης σε ΕλλΔικ 2018 σελ. 358 επ., Χρ. Περιβολάρη, Η διαμεσολάβηση (Mediation) στην Ελλάδα ως τρόπος εναλλακτικής επίλυσης αστικών και εμπορικών διαφορών, Πειραιϊκή Νομολογία 2008, σελ. 16 επ.).

Η διαμεσολάβηση δεν συνιστά τρόπο εξωδικαστικής απονομής δικαιοσύνης, δεδομένου ότι ο διαμεσολαβητής δεν επιτρέπεται να προβαίνει σε καμία υπόδειξη προς τα μέρη ούτε σε επιβολή δικών του αντιλήψεων για την επίλυση της διαφοράς (βλ. Κ. Πολυζωγόπουλο, Η διαμεσολάβηση: Μύθοι και πραγματικότητα, Δικαιογράμα, τεύχος 17, βλ. επίσης, Ν. Κλαμαρή, Η διαμε-

σολάβηση - επιστημονική μέθοδος ή πραγματική λύση, σε Δικαιόγραμμα, τεύχος 17).

Γ. Όπως επισημαίνεται και στις εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας (βλ., ενδεικτικώς, Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής της 27.03.2019 επί του νομοσχεδίου «Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία (ΕΕ) 2016/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2016 σχετικά με την προστασία της τεχνολογίας και των επιχειρηματικών πληροφοριών που δεν έχουν αποκαλυφθεί (εμπορικό απόρρητο) από την παράνομη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψή τους (ΕΕ L 157 της 15.6.2016) – Μέτρα για την επιτάχυνση του έργου του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης και άλλες διατάξεις», ν. 4605/2019), οι Οδηγίες δεσμεύουν τα κράτη μέλη προς τα οποία απευθύνονται, όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αλλά αφήνουν την επιλογή του τύπου και των μέσων στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών (βλ. άρθρο 288 της ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 249 της Συνθήκης) ΕΕ C 83 της 30.03.2010, σελ. 171-172). Τα κράτη μέλη υποχρεούνται μεν να λαμβάνουν εθνικά μέτρα μεταφοράς, πλην όμως η επιλογή των σχετικών μέσων είναι συνάρτηση του αποτελέσματος που επιδιώκει η Οδηγία (βλ. Σ. Σκουρή (επιμ.), Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, σελ. 1507 επ.). Συμφώνως προς τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «οι διατάξεις μιας οδηγίας πρέπει να εφαρμόζονται μέσω κανόνων αναμφισβήτητης δεσμευτικότητας, με την απαιτούμενη εξειδίκευση, ακρίβεια και σαφήνεια, ώστε να πληρούνται η απαίτηση της ασφάλειας δικαίου η οποία επιβάλλει, στην περίπτωση κατά την οποία μια οδηγία αποβλέπει στη γένεση δικαιωμάτων για τους ιδιώτες, να μπορούν οι δικαιούχοι να έχουν πλήρη γνώση των δικαιωμάτων τους» (ΔΕΕ της 16.7.2009, υπόθ. C-427/07, σκέψη 55, με εκεί παραπεμπόμενη νομολογία). Κατ' άλλη διατύπωση, έχει κριθεί ότι είναι «(...) απαραίτητο το συγκεκριμένο εθνικό δίκαιο να εξασφαλίζει πράγματι την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας από την εθνική διοίκηση, η νομική κατάσταση που διαμορφώνεται βάσει του δικαίου αυτού να είναι αρκετά ακριβής και σαφής και οι δικαιούχοι να έχουν τη δυνατότητα να γνωρίζουν το πλήρες περιεχόμενο των δικαιωμάτων τους και, ενδεχομένως, να τα προβάλλουν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων» (ΔΕΚ της 23.3.1995, υπόθ. C-365/93, Επιτροπή κατά Ελλάδα, σκέψη 9). Περαιτέρω, «(...) η μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο δεν απαιτεί, κατ' ανάγκη, τυπική και κατά γράμμα επανάληψη των διατάξεων της οδηγίας σε ρητή και ειδική νομοθετική ή κανονιστική διάταξη, μπορεί δε να αρκεί ένα γενικό νομικό πλαίσιο, εφόσον αυτό εξα-

σφαλίζει αποτελεσματικά την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας με επαρκώς σαφή και συγκεκριμένο τρόπο (...)» (ΔΕΕ της 16.7.2009, υπόθ. C-427/07, σκέψη 54, με παραπεμπόμενη σχετική νομολογία).

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 3 παρ. 1

Συμφώνως προς το άρθρο 3 παρ. 1 του νομοσχεδίου, αντικείμενο διαμεσολάβησης μπορούν να είναι αστικές και εμπορικές διαφορές εθνικού ή διασυνοριακού χαρακτήρα, βάσει συμφωνίας των μερών, υπό την προϋπόθεση ότι τα μέρη έχουν εξουσία διάθεσης του αντικειμένου της διαφοράς. Επομένως (όπως έχει επισημανθεί και στην από 8.12.2010 έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας επί του νομοσχεδίου «Διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις» - ν. 3898/2010), δεν υπάγονται σε διαμεσολάβηση οι φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις ή αξιώσεις κατά του Δημοσίου για πράξη ή παράλειψη κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας ή κατηγορίες γαμικών διαφορών, που ορίζονται στο άρθρο 592 παρ. 1 εδ. α', β' και γ' και παρ. 2 του ίδιου άρθρου 592 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Σε περίπτωση, εξ άλλου, κατά την οποία, πριν από τη γένεση της διαφοράς, τα μέρη έχουν συνομολογήσει προσφυγή σε μελλοντική διαμεσολάβηση για διαφορές που θα δημιουργηθούν στο πλαίσιο συγκεκριμένης έννομης σχέσης, δεν εμποδίζεται, κατά τη γένεση της διαφοράς, η προσφυγή στη δικαιοσύνη (άρθρα 8 εδ. α' και 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ. Βλ., επίσης, Κ. Χριστοδούλου, Η οδηγία για τη διαμεσολάβηση στις ιδιωτικές διαφορές, ΝοΒ 2010, 287 επ.).

2. Επί του άρθρου 9

Ως προς το άρθρο 9, θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί ρητώς ότι η αναστολή της παραγραφής ή της αποσβεστικής προθεσμίας έως την, με οποιοδήποτε τρόπο, κατάργηση της διαμεσολάβησης, ισχύει έναντι όλων (και ότι, συνεπώς, μπορεί να την επικαλεσθεί οποιοσδήποτε τρίτος, ο οποίος ωφελείται ή βλάπτεται από αυτήν). Έχει υποστηριχθεί η άποψη, στο πλαίσιο της αντίστοιχης προϊσχύουσας ρύθμισης του ν. 3898/2010, δυνάμει της οποίας επέρχεται διακοπή (και όχι αναστολή) της παραγραφής ή της αποσβεστικής προθεσμίας, ότι η διακοπή, για λόγους ασφάλειας δικαίου, πρέπει να ισχύει έναντι όλων (βλ. Κ. Χριστοδούλου, όπ. π., σελ. 303 επ.).

3. Επί του άρθρου 12

Συμφώνως προς το άρθρο 12 του νομοσχεδίου, οι διαμεσολαβητές πρέπει να είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή κάτοχοι ισότιμου πτυχίου

της αλλοδαπής, εκπαιδευμένοι από Φορέα κατάρτισης αναγνωρισμένο από την Κεντρική Επιτροπή Διαμεσολάβησης, ή κάτοχοι τίτλου διαπίστευσης από άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επισημαίνεται ότι η Οδηγία ορίζει ως διαμεσολαβητή οποιονδήποτε τρίτο «από τον οποίο ζητείται να αναλάβει διαμεσολάβηση με κατάλληλο, αποτελεσματικό και αμερόληπτο τρόπο, ανεξαρτήτως της ονομασίας του ή του επαγγέλματός του στο αντίστοιχο κράτος μέλος και ανεξαρτήτως του τρόπου με τον οποίο ορίστηκε ή ανέλαβε να τελέσει την εν λόγω διαμεσολάβηση» (άρθρο 3 περ. β' της Οδηγίας).

Αθήνα, 27 Νοεμβρίου 2019

Η εισηγήτρια
Αλεξάνδρα Καρέτσου
Επιστημονική Συνεργάτις

Ο Προϊστάμενος του Α' Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β' Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών